

Prosjektene for karbonfangst, transport og lagring (CCS) må videreføres

Administrerende direktør i NHO, Kristin Skogen Lund

Leder i LO, Hans-Christian Gabrielsen

Administrerende direktør i Norsk olje og gass, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

Administrerende direktør i Norsk Industri, Stein Lier-Hansen

Daglig leder i Zero, Marius Holm

Stifter og faglig leder i Bellona, Frederic Hauge

De undertegnede organisasjonene ber regjeringsforhandlerne så raskt det er mulig bevilge nok midler til å gå videre med den planlagte forprosjekteringen for tre fangstanlegg, transport, og lagring av CO₂. Regjeringen må gå inn for at alle tre fangstprosjektene Klemetsrud, Norcem og Yara skal gå videre i prosessen, slik at Stortinget ved planlagt behandling av investeringsbeslutning har et solid beslutningsgrunnlag for samtlige av de aktuelle prosjektene.

CO₂-fangst må til for å nå norske og globale klimamål

Realisering av CO₂-fangst og lagring (CCS) er en del av det grønne skiftet, og et vesentlig nasjonalt og globalt klimatiltak. Studier viser at det vil bli langt mer kostbart å nå klimamålene uten CCS. Viktigheten av CCS er anerkjent av både FNs klimapanel og EU-kommisjonen. Energi-intensive industrier som sement og stål har ingen andre kjente muligheter enn CCS for avkarbonisering.

CO₂-fangst skaper forretningsmuligheter for norsk industri

Denne satsingen representerer også en ny og lovende forretningsmulighet i Norge som muliggjør lagring av CO₂ fra norske og europeiske utslippskilder. Det norske prosjektet er nødvendig som katalysator for et CCS-nettverk på tvers av landegrensene. Norske leverandører kan deretter eksportere CCS-teknologi. I tillegg vil et etablert CO₂-lager på norsk sokkel utgjøre hjørnesteinen i en større industriell hydrogensatsing i Norge¹. På samme måte som tidligere norsk statlig satsing på eksport av naturgass, bør Norge denne gangen bidra til å skape en lavutslipps hydrogen-økonomi i Europa. Hydrogen kan brukes som nullutslippsenergi til oppvarming, tungtransport inkludert skip, i industrien og elektrisitetsproduksjon. CCS er også avgjørende for å redusere utslipp fra både eksisterende

---

¹

industri og framtidige industrianlegg i Norge. CO₂-fangst og lagringsløsninger vil sikre industriarbeidsplasser i et framtidig lavutslippssamfunn.

Dersom det industrielle potensialet realiseres vil dette samtidig gi nye arbeidsplasser og inntekter til det norske samfunn knyttet til CO₂ som lagres, eksport av CCS-teknologi, og fortsatt salg av naturgass som nullutslippseenergi i form av hydrogen.

Flere fullskala-anlegg gir mer CO₂-kutt per krone

Det er helt nødvendig at antall CCS-prosjekter øker for å sikre nødvendig læring og storskalaeffekter som vil drive kostnadene ned, slik som vi har sett for fornybare teknologier som vind og sol. Ved å tilknytte flere fangstprosjekter til en etablert CO₂-infrastruktur vil kostnadene per lagret tonn CO₂ reduseres.

Norge må beholde lederrollen internasjonalt

De planlagte norske CCS prosjektene er unike i verdenssammenheng, og vil gi svært verdifull erfaring både teknisk, operasjonelt, kommersielt og regulatorisk. Dette vil bygge tillit til CCS og redusere risiko for kommende CCS-prosjekter. Prosjektet vil sannsynligvis akselerere CCS-utvikling ikke bare i Norge, men også i Europa. En rekke aktører i både Sverige, Storbritannia, Nederland, EU-kommisjonen og USAs energidepartement har uttrykt stor interesse for fullskalaprojektet. Det er en klar forventning om at det gjennomføres.

Industrien bruker egne ressurser på CO₂-fangst, men trenger klare politiske signaler

I forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet ble det uttrykt stor bekymring fra undertegnede og andre organisasjoner om at det ikke ble bevilget tilstrekkelig midler til å videreføre de planlagte løpene for forprosjekter på fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ i 2018. Regjeringen arbeider nå med et fremlegg som skal presenteres for Stortinget våren 2018. Framlegget er basert på konseptstudiene på fangst av CO₂ fra de tre anleggene, Norcems sementfabrikk i Brevik, Yaras ammoniakfabrikk i Porsgrunn og Fortum Oslo Varmes energigjenvinningsanlegg på Klemetsrud i Oslo. Statoil, Shell og Total arbeider fremdeles med konseptstudier for transport og lagring av CO₂ under havbunnen på norsk sokkel.

Neste fase er forprosjekter, hvor både kostander og konkrete planer for hvordan utbygging kan gjennomføres skal utredes. Det er denne forprosjektfasen regjeringen ikke har bevilget nok midler til i statsbudsjettet for 2018. Skal Storting og Regjering ha et godt nok beslutningsgrunnlag i 2019 når det skal bestemmes hvor og hva som skal bygges ut er det nødvendig at alle forprosjektene går som planlagt.

Konklusjon: regjeringen må legge opp til forprosjektering av tre fullskala fangstanlegg

Både landbasert industri og olje- og gasselskaper har brukt store ressurser for å utvikle CCS. I lys av de prosesser som nå pågår mener organisasjonene det er avgjørende viktig at en ny regjeringsplattform igjen understreker viktigheten av CCS og at det skal etableres en fullverdig verdikjede for fangst, transport og lagring av CO₂ i Norge. Denne satsingen vil kreve store investeringer i tidlig fase, akkurat som vind og sol trengte betydelig støtte for å bli kommersielle. Det statlige samarbeidet med næringslivet som det legges opp til i Norge er derfor helt avgjørende for å få realisert prosjektet.

